М О Т И В И

към проект на

НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕТО И АДМИНИСТРИРАНЕТО НА МЕСТНИТЕ ТАКСИ И ЦЕНИ НА УСЛУГИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД /приета с Решение №165/31.05.18г., изменение – решение №300/25.10.18г.; Решение №774/14.12.2018г. на Административен съд – Пазарджик; Решение №336/16.12.20г.на ОбС; Решение №3/28.01.21г.на ОбС; Решение №53/25.02.21г. на ОбС; Решение №247/30.09.21г. на ОбС; Решение №343/22.12.21г. на ОбС; Решение №72/31.03.2022г. на ОбС; Решение №169/30.06.2022г. на ОбС-Велинград; Решение №88 от 28.03.24г. на ОбС – Велинград; Решение №269/26.09.24г. на ОбС – Велинград; Решение №38/27.02.25г.;Решение № 97 /24.04.2025г. на Общински съвет правно основание: чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове, във връзка с чл. 28, ал. 1 от Закона за нормативните актове

I. Причини:

Задължението всички общини в България да преминат от 1 януари 2026 г. към изцяло нов принцип на изчисление на таксата за битови отпадъци е регламентиран със Закона за местните данъци и такси, като водещ е принципът за понасяне на разходите от причинителя (замърсителя) на отпадъците.

В Закон за изменение и допълнение на ЗМДТ, са въведени промени в определянето и администрирането на ТБО за осигуряване на справедливост и по-точно разпределение на разходите за управление на отпадъците според принципа „замърсителят плаща". Принципът „замърсителят плаща" е въведен с Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. и разкрива три основни проявления: - финансов стимул за лицата да намалят количеството на генерираните отпадъци; - финансов стимул за общините да оптимизират разходите по събиране, транспортиране и третиране на отпадъците; - мярка за стимулиране на разделното събиране, рециклирането и компостирането на отпадъци.

Визираните промени следваше да се прилагат от 1 януари 2020 г., но през годините, срокът за влизането им в сила беше променян многократно, поради редица обективни причини. През 2018 г., чрез обнародвания в Държавен вестник, бр. 98/27.11.2018 г. ЗИД на Закона за корпоративното подоходно облагане, срокът се промени на 1 януари 2022 г. След това през 2021 г. чрез обнародвания в Държавен вестник бр. 14/17.02.2021 г. ЗИД на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и за преодоляване на последиците, срокът на влизане в сила се промени на „1 януари на втората година, следваща публикуването на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г." или точно казано на 1 януари 2025 г. Така се стигна до последното удължаване през 2024 г., когато чрез обнародвания ЗИД на Закона за местните данъци и такси окончателно се прие промените да влязат в сила от 1 януари 2026г.

С Решение на Общински съвет – Велинград и в изпълнение на Заповед на Кмета на Община Велинград се създаде работна група в Общината за анализ и оптимизация на процесите по управление на отпадъците. Направен е анализ на жилищни обекти, търговски обект, времето и интензитета при които се пълнят с отпадъци. Установи се че общите контейнери и кофи за отпадъци, контейнерите около търговски обекти /в повечето случаи хранителни магазини/ разположени на участъци с голям пътнико-поток се пълнят в пъти по-бързо, поради което е необходима по-висока честота на тяхното извозване в сравнение с такива обекти по селата или в крайни на населеното място райони, както и в сравнение с контейнери в близост, до които няма търговски обекти. Търговски обекти /в повечето случаи хранителни магазини/ изхвърлят отпадъци в общите контейнери и кофи противно на изискването на разпоредбата на чл.33 ал.4 от ЗУО според, която „Ползвателите на търговски, производствени и стопански обекти в населените места са длъжни да събират разделно отпадъците и да ги предават на лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл. 35 и/или с организация по оползотворяване“. Събрана е информация за всяко населено място, какви са по вид и какъв е броя на недвижимите имоти, които се ползват за икономически дейности. Съвкупността от всички тези данни могат да се използват като основа за изготвяне на справедлив модел за изчисляване на такса битови отпадъци. За по – справедливото прилагане на принципа замърсителят плаща е установено, че от икономическата дейност на собственици на имоти, в които се извършва стопанска дейност се генерират повече отпадъци и разходите за тяхното своевременно събиране и транспортиране са по-големи. От друга страна това позволява определянето на различна основа за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината за задължените лица собственици на имоти, които се ползват за жилищни нужди и за собствениците на имоти, които се ползват за търговска цел. Законодателите са определили три възможни варианта на нови основи за определяне на такса битови отпадъци за услугите по събиране, транспортиране на битови отпадъци и по третирането им в съоръжения и инсталации:

- според реално генерирано количество отпадъци чрез торби с определена вместимост;
- въз основа на броя и обема на използваните съдове и честотата на тяхното обслужване;
- според броя ползватели на услугата в имота.

За услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване вариантите са два: брой ползватели на услугата в имота или разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот. С предлаганите изменения ще бъдат коригирани значително таксите за битови отпадъци на имоти, които се обитават от един или двама души, а ще нараснат таксите за многочленни домакинства, които съответно генерират и повече отпадъци.

Направени са проучвания за възможността за въвеждане на нови технологии, като система за идентификация, чрез поставяне на RFID тагове, които съдържат информация за потребителите на всички съдове за събиране на битовите отпадъци, както и други технологии в тази сфера. Анализът показва, че същите са неприложими към настоящия момент спрямо организираното вече сметопочистване, видовете съдове за битови отпадъци, които се използват на територията на общината, спрямо нагласите на хората, техните навици, както и други специфики. В същото време тези технологии

не са достатъчно развити и не позволяват адаптирането им към нуждите на потребителите а напротив цялата система и организация по сметопочистване следва да бъде адаптирана към тях. Това от своя страна създава изключително затруднение, несигурност и заплаха относно качеството на предоставяните услуги по сметопочистване от общината. Съдовете да бъдат оборудвани със заключващ механизъм или да бъдат поставяни в заграждение за контейнери, което се заключва и до което има лесен достъп от служителите, отговорни по събирането на отпадъците. Безспорно, този модел е по-справедлив, но наднационалната практика по прилагането му показва, по-неподходящ, тъй като липсва директна връзка между отделния ползвател и количеството изхвърлени отпадъци в контейнери за споделено ползване. При този модел, за да се гарантира контрол следва да бъдат осигурени контейнерни площадки или да се приложат решения за заключване на контейнерите. Изграждането на конкретни площадки изисква времеви и огромен финансов ресурс, който ще бъде планиран за в бъдеще. Недостатъците на модела с основа количество и заплахите за качеството на услугата са обследвани на национално ниво и са: липсата на желание от ползвателите да отварят контейнерите, когато са с индивидуално измерване, струпване на отпадъци извън съдовете, спорове между ползвателите на общи съдовете в рамките на етажната собственост относно точния брой живущи в имота и количеството. Най-често използваните модели контейнери се оставят с отворен капак, поради което отпадъците са изложени на дъжд и сняг. Това увеличава теглото на отпадъците от една страна, а от друга затруднява последващото им третиране и др.

При избор на **основа за определяне на количеството чрез торби** с определена вместимост и товароносимост отпадъците се изхвърлят в чували, които трябва да се поставят в определен ден на улицата пред жилището или на площадка/помещение за събиране на отпадъци, ако такова е налично. Този модел се отличава с относително ниски разходи за оборудване (не е необходимо закупуване на контейнери или притеглящи системи), но и с по-високи разходи за транспорт в сравнение с моделите, за прилагането на които са необходими контейнери. Това е така, защото чувалите изискват повече време за натоварване в превозното средство. Изхвърлянето на торбите по график също така ограничава времето за обслужване, за да се избегне престояване на отпадъците на улицата за по-продължителен период от време. За събиране на отпадъците могат да се използват пластмасови/биоразградими чували с вместимост от 10 до 120 литра. В зависимост от избраната система чувалите могат да се предоставят от общината или да бъдат закупени от оператори, търговската мрежа, или чрез други системи, внедрени от местната власт. Недостатъците и пречките за прилагане на този метод, идентифицирани на местно и на национално ниво са:

- неудобство за съхранение на торбите за по-дълъг период в дома поради възможни течове;

- проблем с изхвърлянето на отпадъците в други чували, за които не е заплатена услугата по събиране;

- торбите лесно могат да бъдат разкъсани от животни и птици, за да получат достъп до хранителните отпадъци, оставяйки същите разпръснати по улицата;

- риск от нерегламентирани сметища;

Броя на ползвателите на услугата в имота като основа опростява определянето на таксата в сравнение с по-сложни системи като претегляне на отпадъци. Общините могат да използват регистрите на населението за изчисляване на таксите, намалявайки административните разходи. Община Велинград разполага с относително точни данни за броя ползватели на услугите в отделните недвижими имоти, на нейна територия. Същите са налични в регистрите на общината, но и в други официални регистри, национални бази данни и системи, достъпни за общинска администрация като например - кадастър, ЕСГРАОН, НАП за брой заети лица, RegiX, официални отчети на предприятията, данни от регистри на МОН, МФ. МРРБ, МТСП, регистри на търговски и туристически обекти в т.ч. регистри на търговски дружества, лицензирани дейности, хотели, заведения за обществено хранене и др. Съвкупността от всички тези данни могат да се използват като основа за изготвяне на справедлив модел за изчисляване на такса битови отпадъци.

По отношение на основата за определяне на такса за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината беше установено, че от двете законоводопустими основи, а именно брой ползватели на услугата в имота и разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот, по-социално поносима, а в същото време справедлива, ще е основата разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот. При собствениците на имоти, които се ползват за търговски обекти предвид и техния по-малък брой спрямо жилищните имоти ще позволи ползването на точни показатели „площ“. От друга страна при развитието на търговска дейност по-голямата площ предполага по интензивна търговска дейност, а от там и генерирането на повече отпадъци, които от своя страна обуславя справедливост при определянето на именно тази основа.

В обобщение на гореизложеното, на база предварителните изчисления за отделните основи и извършен анализ за идентифициране на предимствата и недостатъците им, както и на необходимите данни и средства за прилагането им, предлагаме основите за отделните услуги за Община Велинград да бъдат:

1. за услугата по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране:

- брой ползватели на услугата в имота;

2. за услугата по третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации:

- брой ползватели на услугата в имота;

3. за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината:

- разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.

II. Цел на приемането на наредба за изменение и допълнение на Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Велинград:

- Привеждане в съответствие на наредбата с нормите на ЗМДТ, както и съответните ЗИД;
- Изпълнение на нормативно вменените задължения на общините по отношение на ТБО;
- Осигуряване на преход към приложението на Наредбата за реда за изготвяне и образеца на план сметката за относимите разходи за извършване на дейностите по предоставяне на услугите, за които се заплаща таксата за битови отпадъци, и за начина на изчисляване размера на таксата при прилагане на основите и изготвяне на План-сметка за 2026 г.

III. Финансовите и други средства, необходими за прилагането на наредбата

Към настоящия момент няма да бъдат необходими допълнителни финансови средства. Самите изменения от своя страна уреждат начина на определяне размера на ТБО, който се ползва за основа при изчисление и прилагане на Наредбата за реда за изготвяне и образеца на план сметката за относимите разходи за извършване на дейностите по предоставяне на услугите, за които се заплаща таксата за битови отпадъци, и за начина на изчисляване размера на таксата при прилагане на основите, като е от значение за изготвянето на План-сметката за ТБО за 2026 г. В случая следва да се разграничава финансовия аспект на определяне, изчисляване и събиране на ТБО от необходимостта на финансови средства за прилагане на новата уредба.

IV. Очакваните резултати:

• Хармонизиране на местния подзаконов нормативен акт с нормативната уредба на Република България и правото на ЕС.

• Максимално доближаване до изпълнение на принципа „замърсителят плаща“ по отношение генериране на отпадъци и тяхното събиране, извозване, оползотворяване и депониране.

V. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Изпълнение на разпоредбите на ЗМДТ, които са пряка последица от транспониране на Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент. С приемане на настоящите изменения и допълнения към Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Велинград, освен изпълнение на националното законодателство се постига и съответствие със законодателството на Европейския съюз.

Д-Р КОСТАДИН КОЕВ (П)
Кмет на община Велинград

